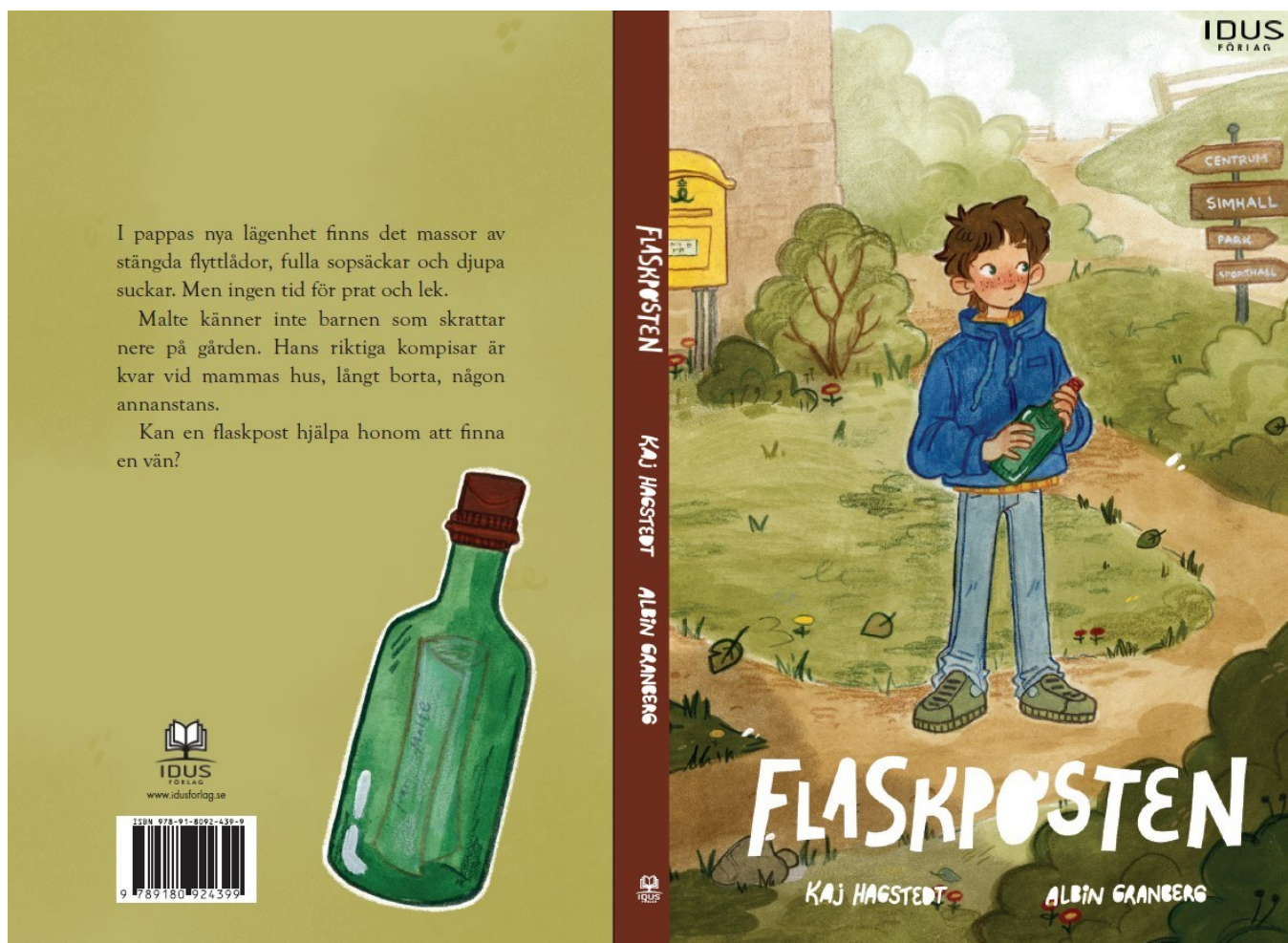

Flaskposten Lärarhandledning

Lärarhandledning skriven av Kaj Hagstedt version 261011

Illustrationer i bok och handledning: Albin Granberg

Bokens handling

När Maltes föräldrar skiljer sig flyttar pappa till en lägenhet långt bort. Det går snabbt och plötsligt, och Malte känner att han inte får vara med och bestämma. Han känner ingen där pappa nu ska bo och har inga kompisar att leka med.

Nu ska Malte bara träffa pappa varannan helg, och de dagarna är inte lika roliga som när mamma och pappa bodde ihop. I lägenheten är det stökigt, det står lådor och påsar överallt, och pappa verkar inte vilja plocka upp något alls – inte ens Maltes leksaker. I stället sitter pappa vid sitt skrivbord och suckar när han fyller i papper, som tydligen är viktigare än att leka med Malte.

När Malte hittar boken om pirater, kan han drömma sig bort. Inspirerad av handlingen bestämmer han sig för att göra en flaskpost, för att kanske hitta en ny kompis. Men pappa är inte alls intresserad av att köra till stranden, så nu står Malte där med sin flaskpost, men utan ett hav att slänga den i.

Han lämnar lägenheten för att slänga flaskan, men funderar på om han kan skicka i väg flaskan på något annat sätt. Kan han slänga den i fågeldammen, i badhusets bassäng eller i postens brevlåda?

Kommer han få en ny vän? Och kommer pappa någonsin bli, så som han var förut?

Flaskposten är skriven av Kaj Hagstedt. Han har bakgrund som producent och tv-regissör samt har i uppdrag för Skolverket producerat filmer om språk - läs och skrivutveckling. Han är också lärare för årskurs 4–6 och har tidigare skrivit böckerna **Framtidskameran**, **Ett Ett Två** samt **Inte min tystnad**, för målgrupp 9–12 år.

För målgruppen 6–9 år har Kaj även skrivit böckerna **Tillbaka till Vilda Västern** samt **Däckardrottningen och den krossade rutan**.

Bokens syfte

Den primära målgruppen är 6–9 år. Målet har varit att skriva en bok som kan användas i klassrummet och som passar både för högläsning och som enskild läsning.

Boken berör flera ämnen som är relevanta för målgruppen och undervisande pedagog kan själv välja vilken dimension av läsningen som är aktuell för elevgruppen.

Lärarhandledning

Handledningen bygger på rådande läroplan samt på den forskning som finns om hur progression uppnås i den språkliga utvecklingen för aktuell åldersgrupp.

Grunden i lärarhandledningen är att läsningen ska vara språkutvecklande, kreativ och uppmuntra till textsamtal. Boken ska inspirera till vidare läsning men också till eget skrivande.

Koppling till läroplan

Skolans värdegrund och uppdrag slår fast att:

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.

Koppling till Lgr22

Kursplanen årskurs 1–3 i svenska:

Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter.

Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap i texterna och jämföra med egna erfarenheter.

Strukturerade samtal. Att berätta om vardagliga händelser samt att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Att lyssna, ställa frågor och ge kommentarer.

Att lyssna aktivt och återberätta viktiga delar av ett innehåll.

Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt personbeskrivningar.

Tankar från författaren

Alla barn bär sina egna berättelser, formade av de liv de lever, eller de förutsättningar som givits av föräldrarna. Precis som vi ser en variation i de språkliga förmågorna, har barn olika erfarenheter med sig, som vi kan använda oss av, men också behöver vara lyhörda för.

Ett läsande barns perspektiv på Malte och pappa:

Grundberättelsen handlar om Malte som tycker om pirater, att leka med kompisar och att vara med mamma och pappa. De flesta barn kan identifiera sig i detta. Somliga har många kompisar i skolan, vissa har få – men alla vet hur det känns när ensamheten knackar på. Alla kan också identifiera sig i känslan att inte riktigt veta hur man får nya kompisar och hur man hoppar in i lekar som redan pågår. Här finns således ganska många punkter som kan beröras genom samtal i klassrummet.

De flesta barn bor med mamma och pappa i någon konstellation, eller med samkönade föräldrar. Några bor med andra vuxna, tex i stödfamilj eller med annan familjemedlem som vårdnadshavare. Enligt SCB upplever vart fjärde barn en skilsmässa / separation under sin barndom – det är således inte särskilt ovanligt. Och även om ens egna föräldrar lever ihop, har de flesta barn varit hemma och lekt hos någon som bor själv med en förälder.

Detta ger bra förutsättningar för att kunna prata om att familjer kan se olika ut och att allt är okej. Många barn får i lågstadiet i uppgift att berätta om just sin familj, och det kan förstås se olika ut. Genom att lyfta positiva berättelser om hur bra det kan bli, styrker vi barnen så att de är mer förberedda den dag föräldrarna separerar.

Alla barn kan säkerligen känna igen sig i att föräldrarna inte har tid för lek, och självklart har olika familjer olika ekonomiska förutsättningar för aktiviteter. Här kan man utgå från Maltes längtan efter sin pappa, och samtala om vad han och pappan skulle kunna göra tillsammans – exempelvis gå till simhallen eller åka till stranden.

En läsande vuxens perspektiv på Malte och pappa:

Maltes värld är vänd upp och ner. Även om mamma och pappa har bråkat mycket, har flytten gått snabbt och han har inte fått vara med och bestämma något alls. Plötsligt har Maltes leksaker slängts i lådor och inget är som förut. Malte vet inte ens var lägenheten ligger och han har inte fått hjälp med att hitta nya kompisar.

Många barn idag går igenom separationer. Föräldrar som har bott ihop, ska plötsligt flytta isär. Kanske kommer det in nya vuxna – eller barn – i familjen och det kan kännas ovant och fel. Att känna sig utanför är en vanlig reaktion, där barnets talan inte längre spelar så stor roll.

Malte vet att pappa ofta är ledsen. Han vet att pappa är orolig och att lekfullheten är borta – även om han inte riktigt förstår varför.

Vi kan se att Maltes pappa befinner sig i en kris. Hans liv har förändrats och han klamrar sig fast i det sjunkande skeppet. Även om vi inte vet varför han flyttat, vet vi att det har gått snabbt. Han är i ett kaos som han inte kan reda ut. Orken finns inte att tömma lådor eller boka tvättid, och plötsligt går han från att vara pappa dygnet runt, till att vara pappa varannan helg. Skrivbordet är täckt av papper som handlar om bodelning och vårdnadskonflikt och han får ingen hjälp att reda ut det. När det psykiska måendet förvärras, bedövar han sig med alkohol, vilket är anledningen till alla tomflaskor i lägenheten.

I klassrummet kan det finnas elever som känner igen flaskorna från hemmet, eller som på annat sätt identifierar sig i att ha en förälder som inte mår psykiskt bra. Det är då viktigt att tänka på att boken slutar positivt och att handlingen vill förmedla att sådant som är dåligt nu, kan bli bättre sen.

INFÖR LÄSNINGEN

Berätta att ni ska läsa en bok som heter **Flaskposten** och låt eleverna fritt fundera på vad en flaskpost egentligen är. Dela upp ordet i flask + post för att fortsätta samtalet. Kanske kan du illustrera genom att i klassrummet ha en flask och ett brev och visa hur man gör en flaskpost.

Titta gemensamt på omslaget, förslagsvis på storskärm, och låt eleverna samtala utifrån följande frågeställningar:

Vad tror de boken handlar om?

Vem tror de boken handlar om?

Vad kan pojken heta?

Hur gammal kan han vara?

Bor han i en stad eller i en liten by?

Vilken känsla känner pojken?

Vad kan ha hänt honom?

Varför är han själv?

UNDER LÄSNINGEN

Ordlista

Sidorna 1–19

(Båt-)däck, roder, fräser, brusande, kanonlucka, besättning, master, tunnor, speja, plundra, broderade, sicksackar, staplade, på glänt, tveka, ösa, rafs, lirka, reling, bråkiga vågor, askgrå, vask.

Sidorna 20 – 39

Föser, kuvert, ivrig, prylar, persienn, nedfälld, gårdsplan, vajar, skaver, sopstation, fontän, omgärdad, änder, kras, glasåtervinning, simmärke, guppa, våghalsig, trampolin, cyklop, sim-ring.

Sidorna 40–55

Svajar, bullriga, mod, rätar, snurrstol, ståtligt, instämmer, knepigt, lunkar, skeppsroder.

Diskussionsfrågor:

Varför har Maltes pappa flyttat till en lägenhet?

Var är Maltes mamma?

Varför står det lådor överallt i lägenheten?

Återberätta vad som händer i Maltes piratbok.

Varför vill Malte göra en flaskpost?

Vad skriver Malte i brevet, i flaskan?

Varför kan Malte inte slänga flaskposten i havet?

Varför har Malte inga rena strumpor?

Varför går Malte hemifrån med flaskan?

Varför vill Malte inte leka med barnen i sandlådan?

Varför slänger Malte inte flaskan i and-dammen?

Varför kan Malte inte gå in i simhallen?

Vad vill Malte göra, med pappa, i simhallen?

Vad ser Malte, när han tittar in genom fönstret, till simhallen?

Varför slänger Malte inte flaskan i brevlådan?

Hur ser det ut på lekplatsen, när Malte kommer tillbaka?

Vad är annorlunda i lägenheten, när Malte kommer hem igen?

Beskriv flickan och mamman, som ringer på dörren.

Var har Malte sett flickan förut?

Vad gör Malte och flickan på lekplatsen?

Hur ser det ut i lägenheten när de kommer tillbaka?

Vad vill pappa att de ska göra, innan de leker?

Vad vill pappa tillverka, med kartongen och kniven?

EFTER LÄSNINGEN - Lektionsaktiviteter

1. Kommunikation

Prata om hur vi har kommunicerat genom tiderna. Hur gjorde man förr i tiden när man ville skicka meddelanden till varandra? Här kan du berätta om samt visa:

Signalflaggor: www.marinmuseum.se/besok/utstallningar/svenskt-sjoforsvar/skapa-pa-egen-hand/signalflaggor

Röksignaler

Morsesignaler: www.wikipedia.org/wiki/Morsealfabetet

Fast telefoni / mobiltelefoni

Sms / smileys / emojis

Teckenspråk: <https://teckensprakslexikon.su.se/> (i min bok *Inte min tystnad*, lär sig läsaren teckenspråk).

2. Kreativt skapande

Låt barnen få tillverka sin egen flaskpost. Klipp ut konturen av en pappersflaska och lämna plats för att skriva en text. Sätt upp teckningarna på väggen. Låt eleverna skriva hur deras familj ser ut och vad de tycker om att göra tillsammans.

Du kan också låta eleverna få tillverka ett nytt omslag till boken. Vad bör en framsida innehålla? Vad, från berättelsen, är viktigast att ha med?

3. Hållbar utveckling

I boken går Malte till sopstationen för att återvinna flaskan. Ta med eleverna till skolans återvinningsstation och samtala om hur man återvinner olika material. Varför är det viktigt att återvinna? Vad kan man tillverka av det som är återvunnet? Vad händer om man slänger det i naturen i stället?

Titta i de olika kärlen och ta gärna med föremål, som eleverna ska lägga rätt.

4. Återberättande

Ge eleverna i uppgift att verbalt återberätta vad som händer med Malte. Det kan göras en efterföljande lektion och övar eleverna i att se strukturen på text och att ha allt i rätt ordning. En stötta kan vara att du ger eleverna lappar med info, tex ”Malte lämnar parken och går till simhallen”. Ett alternativ kan vara att dela upp bokens handling på flera elevgrupper, dvs att en grupp ska återberätta vad som händer vid fågeldammen, en annan ska berätta vad som händer vid simhallen, osv.

5. Vad händer sen?

Berättelsen avslutas med att Malte och pappa har fått besök. De ska fika och leka, och Olivia undrar om Malte har några piratgrejer. Men vad händer sen? Låt eleverna fundera på, vad som händer när boken tar slut.

Stödfrågor:

Blir de kompisar och vad leker de?

Kommer de träffas fler gånger?

Hur ser det ut hemma hos Olivia?

Hur kommer pappa må? Kommer han bli snällare och gladare?

Kommer pappa leka mer med Malte?

Kommer de åka till havet på sommaren?

Kommer Malte läsa sig att simma på det djupa i bassängen?

6. Trafiksäkerhet

Malte går själv till parken och passerar övergångsstället. På vägen tillbaka glömmer han nästan att se sig för! Varför är det viktigt? Vad behöver man tänka på, när man är ute i trafiken?

Prata om trafiksäkerhet med eleverna och utgå gärna från UR's filmserie "Gatsmart".

7. Prata känslor

Ge eleverna i uppgift att försöka hitta så många olika känslor som möjligt, som Malte känner, i boken. Skriv upp känslorna och prata om *när* eleverna kan känna så.

Vad kan man göra om man har just den känslan i kroppen?

Är det bra att känna olika känslor?

Finns det bra och dåliga känslor?

När känner man olika känslor? När kan man vara ledsen, glad eller arg?

Kan man ha flera olika känslor i sig, samtidigt?

Hur tröstar man någon som är ledsen?

Hur tröstar man sig själv, om kroppen är full av jobbiga känslor?

Hur kan vuxna hjälpa till, om man är ledsen?

Hur kan man göra, om man känner sig ensam och inte har någon att leka med?

Hur kan man göra, om man ser någon som verkar vara ensam eller ledsen?

8. Hitta känslorna

I boken upplever Malte olika känslor, som läsaren säkert kan känna igen sig i. Ge eleverna i uppgift att hitta olika ställen i boken – i text eller bild - då Malte känner olika känslor, och att sedan visa för klasskamraterna vad de har funnit.

- När i boken känner Malte sig **ensam**? Vad är det som har hänt innan, som får honom att känna så?
- När i boken känner Malte sig **ledsen**? Vad är det som har hänt innan, som får honom att känna så?
- När i boken känner Malte sig **arg**? Vad är det som har hänt innan, som får honom att känna så?
- När i boken känner Malte sig lite **avundsjuk**? Vad är det som har hänt innan, som får honom att känna så?
- När i boken känner Malte sig **glad**? Vad är det som har hänt innan, som får honom att känna så?
- När i boken känner Malte sig **uttråkad**? Vad är det som har hänt innan, som får honom att känna så?

FÖRDJUPAT LÄSPROJEKT

QTA – Kontakta författaren

Jag hoppas att boken väcker känslor och tankar samt utmanar läsarens fantasi. Jag hoppas också att den väcker frågor om sådant som lämnas obesvarat, som är bra eller dåligt, som finns eller saknas.

Question the Author: Skolor som köper klassuppsättning kan boka in ett kostnadsfritt, digitalt QTA-besök där eleverna ges möjlighet att ställa frågor om boken och diskutera bokens handling. Detta genomförs på videolänk och bokas per mail cirka 3 veckor innan ni har läst färdigt boken. En fantastisk möjlighet för eleverna att få svar på frågor som har väckts under läsningen och en extra morot i läspjektet.

Författarbesök: Det går bra att boka författarbesök i skolor. Besöken kretsar kring vikten av att läsa och skriva och utgår från författarens utgivna titlar, och är fulla av entusiasm, energi och inspiration. Jag finns representerad hos Författarcentrum Syd. Önskar du referenser från lärare och skolbibliotekarier sänder vi gärna det.

Jag är examinerad lärare för årskurs 4–6 och har tidigare jobbat som projektledare för Skolverkets lärarfortbildning Läslyftet och har således en didaktisk vinkel på klassrumsbesöken. Jag genomför cirka 80 författarbesök per år, i grundskolans alla stadier.

Jag utgår från Skåne men genomför författarbesök i hela Sverige.

WEBB: På webbsidan www.kajhagstedt.se kan lärare och elever finna information om de olika böckerna samt läsa extramaterial. Här finns också senast uppdaterade lärarhandledning samt information kring kampanjer, multimodala arbetsmaterial samt kontaktinformation. Här finns också information om författarbesök och QTA.

Här finns också material om ni önskar göra författarporträtt.

Slutligen: Tack för att du har läst boken!

Titta gärna även på mina andra titlar som kanske dina elever vill läsa.

Mer info om böckerna finns på www.kajhagstedt.se

